

Subject Area
Guidance and
Psychological
Counseling

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 100
PP: 2246-2259

Arrival
25 March 2022

Published
31 July 2022

Article ID Number
62181

Article Serial Number
04

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/8/sss.62181>

How to Cite This Article
Demir, F. E. & Tunç, E. (2022). "Rehber Öğretmen Adaylarının Üstün Yeteneklilik ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutumları ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Algıları" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:100; pp:2246-2259

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1. GİRİŞ

Üstün yetenekli bireyler, bilişsel özellikleri açısından akranlarından daha hızlı gelişmeleri nedeniyle özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler içinde önemli bir grubu oluşturmaktadırlar. Üstün yetenekli bireyler toplumların gelişiminde önemli roller oynamakla birlikte, eğitim alanında birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadırlar. Özel eğitim kapsamında, çeşitli yetersizlik gruplarının dışında bulunan üstün yetenekli bireyler, öğrenme hızı, öğrenme derinliği ve sahip oldukları bilgi açısından akranlarından farklıdır ve bu nedenle farklılaşan eğitsel ihtiyaçları vardır (Gökden-Kaya, 2019). Üstün yetenekli/zekâlı terimleri ile ilgili alanyazında farklılaşan görüşler bulunmaktadır. Üstün zekâ tanımları incelendiğinde özellikle erken dönem araştırmalarında belirli sınırlar çerçevesinde incelenen, sayılarla ortaya koyulan inanışlardan etkilenen tanımlar kullanıldığı gözlemlenirken, günümüzde üstün zekânın herhangi bir performans alanında sergilenen yüksek potansiyel ya da üst düzey kapasite olarak incelendiği ve bu tanımlarda zekâ sözcüğü yerine yetenek sözcüğünün kullanımının tercih edildiği belirtilmiştir (Sak, 2010). Bu araştırmada da üstün yetenekli (gifted/talented) teriminin kullanılması tercih edilmiştir.

Alan yazında, üstün yetenekli bireylerin bilişsel beceri, öğrenme hızı, çoklu potansiyele sahip olma (multipotentiality) gibi alanlarda akranlarından daha iyi performans gösterdiği belirtilmiştir (Pregler, 2018, s. 34). Ayrıca üstün yetenekli bireylerin liderlik, yaratıcılık ve genel gelişim alanlarında akranlarından daha gelişmiş olma

Rehber Öğretmen Adaylarının Üstün Yeteneklilik ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutumları ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Algıları

School Counselors' Attitudes Towards Giftedness and Gifted Education and Self-Efficacy Perceptions about Gifted Education

Fatih Emrah DEMİR¹ Erhan TUNÇ²

¹ Dr. Öğr. Üyesi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Gaziantep, Türkiye

² Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Gaziantep, Türkiye

ÖZET

Bu çalışma, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutum ve öz-yeterlik düzeylerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada ayrıca üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutum ve öz yeterlik düzeyleri bazı değişkenler temelinde incelenmiştir. Araştırmaya Gaziantep ilindeki iki üniversitenin rehberlik ve psikolojik danışma bölümlerinde 2., 3. ve 4. sınıflara devam eden 328 öğrenci katılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeliyle tasarlanmıştır. Verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimi Tutum Ölçeği (Tortop, 2014a) ve Üstün Yetenekli Eğitimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği (Tortop, 2014b) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere yönelik tutumları kararsız düzeyinden biraz yüksekken, üstün yetenekli bireylerin eğitimi ile ilgili öz-yeterlik algıları orta düzeyde bulunmuştur. Üstün yetenekli öğrencilerle çalışmak isteyen, üstün zekâlı bireylerle etkileşime giren, üstün yetenekli bireylerle ilgili kitap okuma/film izleme gibi etkinliklerde bulunan rehber öğretmen adaylarının ortalama tutum puanları daha yüksektir. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili rehber öğretmen adaylarının öz-yeterlik algıları, üstün yetenekli bireylerle çalışma ve üstün zekâlı öğrencilerle ilgili bilimsel toplantılara katılma durumlarına göre olumlu yönde önemli ölçüde farklılık göstermiştir. Rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli eğitime karşı tutumları ile üstün yetenekli eğitimin öz-yeterlikleri arasında pozitif yönde zayıf ilişki bulunmuştur. Araştırma bulguları tartışılarak uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Rehber Öğretmen Adayları, Tutum, Öz-Yeterlik, Üstün Yetenekli Eğitimi

ABSTRACT

This study aimed to reveal the attitude and self-efficacy levels of school counselor candidates' towards the education of gifted students. In the study, the relationship between the attitudes of school counselor candidates towards gifted students and their self-efficacy levels towards gifted education was also investigated. 328 students attending the 2nd, 3rd and 4th grades in the guidance and psychological counseling departments of two universities in Gaziantep province participated in the study. The research was designed with a relational survey model. The Personal Information Form developed by the researchers, the Education Attitude Scale for Gifted Students (Tortop, 2014a) and the Self-Efficacy Scale for Gifted Education were used to collect the data (Tortop, 2014b). As a result of the study, while the attitudes of counselor teacher candidates towards gifted students were slightly higher than their indecisive level, their self-efficacy perceptions about the education of gifted individuals were found to be moderate. The average attitude scores of the counselor teacher candidates who want to work with gifted students, interact with gifted individuals, and engage in activities such as reading books / watching movies about gifted individuals were higher. The self-efficacy perceptions of school counselor candidates regarding the education of gifted students differed significantly according to their status of working with gifted individuals and attending scientific meetings about gifted students. A weak positive correlation was found between the attitudes of counselor teachers towards gifted education and self-efficacy of gifted education. Research findings were discussed and suggestions were provided for implementation and further research.

Keywords: School Counselor Candidates, Attitudes, Self-Efficacy, Gifted Education

eğiliminde olduğu bildirilmektedir (Ataman, 2004). Üstün yetenekli olma durumu birçok olumlu değişkenle özdeşleştirilse de alanyazında üstün yetenekli bireylerin yaşadıkları bazı sınırlılıkların olabileceği belirtilmektedir. Bu noktada, üstün yetenekli bireylerin bilişsel becerilerinin nispi olarak hızlı gelişirken sosyal/duygusal işlevlerinin aynı hızda gelişmeyebileceği (asynchrony) ve bu durumun üstün yetenekli bireylerin sosyo-duygusal sınırlılıklar yaşamalarına zemin hazırlayabildiği belirtilmektedir (Schuler, 2003). Nitekim Alsop (2003) çocukluk çağındaki üstün yetenekli bireylerle gerçekleştirdiği kapsamlı araştırmasında, eş zamanlı olmayan gelişim ile bağlantılı olabileceğini öne sürdüğü, aşırı derecede duyarlı olma, kendini eleştirme, çabuk üzülme, hızlıca kızma, kaygı davranışı ile ergenlik çağına çıkan depresyona ilişkin bulgulara ulaşmıştır. Bu noktada, üstün yetenekli bireylerin eğitiminin disiplinler üstü bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilebilir. Üstün yetenekli bireyler, akranlarından farklılaşan özelliklerinden dolayı özel gereksinimli bireyler grubunda yer almaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2018). Bir özel eğitim grubu olarak ele alındığında, üstün yetenekli bireylerin eğitsel, sosyal ve duygusal gelişimlerinin bütüncül bir yaklaşımla incelenip, disiplinler üstü ekip yaklaşımıyla incelenmesi gerektiği vurgulanabilir.

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik etkili ve verimli bir eğitim sürecinin gerçekleştirilmesinde önemli rol ve sorumlulukları olan meslek gruplarından birisi de rehber öğretmenlerdir. Colangelo (2002) rehber öğretmenlerin üstün yetenekli bireylerin eğitimindeki rol ve sorumlulukları vurgulayarak; rehber öğretmen dışında hiçbir danışma (counseling) profesyonelinin üstün yetenekli öğrencilerle rehber öğretmen kadar iletişim kurmasının olası olmadığını belirtmiştir. Rehber öğretmenler rol ve sorumluluklarının doğası gereği, üstün yetenekli öğrencilere fayda sağlayabilecek hizmet ve kaynak türlerini sağlama konusunda önemli niteliklere sahiptir. Rehber öğretmenler özel olarak öğrenci başarısını destekleyen ve geliştiren kapsamlı, gelişimsel programlar uygulamak ile akademik, kariyer ve kişisel/sosyal alanlarda yardım sağlamak için eğitilmiş profesyonellerdir. Rehber öğretmenler öğrencilerle açık ve güvene dayalı ilişkiler kurabilecek bir konumda olduklarından, bireysel destek sağlayabilir, çeşitli konuları kapsayan grupla psikolojik danışma yapabilir, öğrencilerin akademik ilerlemelerini izleyebilir, uygun ders seçimi, kariyer planlaması, lise sonrası eğitim seçenekleri, özel programlar ve zenginleştirme fırsatları ile rehberlik edebilirler. Öğrencilerle doğrudan temaslarının yanı sıra, rehber öğretmenler, üstün yetenekli öğrencilerin özel gereksinimlerini karşılamaya yardımcı olmak için kaynaklar sağlayabilir, bilgi paylaşabilir, öğretmenler ve velilerle işbirliği içinde çalışabilirler (Elijah, 2011). Bu noktada, rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle danışma yapma sürecinde yeterlik kazanmaları değerlidir. Lâkin alan yazında ve uygulamada rehber öğretmenlerin bu yeterliklere sahip olup olmadığına ilişkin bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Peterson ve Wachter (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, üstün yetenekli bireylere yönelik ihtiyaçlar ve danışmanlık yaklaşımları, psikolojik danışman yetiştirme sürecinde çok az ilgi gördüğü belirtilmiştir. Üstün yetenekli bireylerin danışmanlık gereksinimlerine hizmet edecek meslek elemanlarının yetiştirilmesi etkin ve kanıtla dayalı bir üstün yetenekli eğitiminin önemli bir parçası oluşturması açısından alan yazında ve uygulamada yol gösterici çalışmaların gerçekleştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Nitekim Ignat (2011) araştırmasında, rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitiminde rehber öğretmenlerin katılımının önemini üstün yetenekli bireylerin ebeveynleri ve üstün yetenekli bireylerle çalışan öğretmenlerin bakış açısından ortaya koymuştur.

Peterson (2015) rehber öğretmenlerin üstün yetenekli bireylerin sosyo-duygusal ve akademik özelliklerine ilişkin olumlu ya da olumsuz algılarının terapötik ilişkiye etki edebileceğini belirtmiştir. Bu noktada, rehber öğretmenlerin üstün yetenekliliğe ve üstün yeteneklilerin eğitime ilişkin tutumları ön plana çıkmaktadır. Elijah (2011) araştırmasında, rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerle çalışmak için yeterli bilgi veya eğitime sahip olma açısından sınırlılıklar yaşayabileceğini ve bazı rehber öğretmenlerin bu öğrencilerle etkili çalışmayı engelleyen tutum ve önyargılarının olabileceğini belirtmiştir. Üstün yetenekli bireylerle psikolojik danışma sürecine ilişkin yeni bir model ortaya koyan Levy ve Plucker (2008) bu modelde rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilere yönelik farkındalıklarına vurgu yaparak; üstün yetenekli bireylere yönelik tutumların, inanışların, varsayımların ve değerlerin rehber öğretmenlerin üstün yetenekli bireylere yönelik danışmanlık hizmeti sunmalarında etkili olabildiğini belirtmektedir. Rehber öğretmenlerin üstün yetenekli bireylere yönelik bilgi, farkındalık ve tutumların gelişmesinde lisans eğitimlerinde aldıkları teorik ve uygulamalı dersler ile kurum uygulaması dersinin önemli yeri olduğu düşünülmektedir. Her ne kadar birçok araştırmacı eğitim alanında çalışan meslek elemanlarının üstün yeteneklilerle ilgili stereotiplerini ve doğru olmayan varsayımlarını tartışmış olsa da (Kao, 2000; Rizza & Morrison, 2003; Şahin ve Düzen, 1994); rehber öğretmenlerin ya da rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere, üstün yetenekli eğitime yönelik tutumları ile öz yeterlikleri ile ilgili oldukça sınırlı araştırma bulunmaktadır (Levy ve Plucker, 2008). Bu konuda alanyazına katkıda bulunan Wood, Portman, Cigrand ve Colangelo (2010) araştırmalarında rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin hızlandırma (acceleration) süreçleri ile ilgili karar verme süreçlerinde olumlu görüşleri olmasına rağmen hızlandırma konusunda eğitim eksiklikleri olduğunu ve doğru bilgilere sahip olmadıklarını ortaya koymuşlardır. Araştırmacılar, bu nedenle, rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi hakkında doğru tavsiye ve rehberlik

verebilmelerini sağlamak için alanyazına dayalı uygulamalara odaklanan eğitim ve mesleki gelişimlerinin desenlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Araştırmacılar ayrıca, üstün yeteneklilerin eğitimi sürecinde rehber öğretmenlerin karar verme süreçlerinde, tutum, inanış ve informal bilgilerinin etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Bu bulgular, rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutumlarının yanı sıra üstün yetenekli bireylerin eğitimine yönelik öz yeterlik düzeylerinin de önemini ortaya çıkarmaktadır. Goldsmith'in (2011) rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilere yönelik öz-yeterliklerinin, üstün yeteneklilere yönelik akademik bilgilerin rehber öğretmenlerin üstün yetenekliler alanındaki savunuculuk etkinlikleri ile ilişkisini incelediği araştırmada, rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilik ve öz-yeterlik düzeylerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik savunuculuk (advocacy) yeterliliğini ve faaliyetlerini önemli ölçüde yordadığı gösterilmiştir.

Türkiye'de rehber öğretmenlerin ya da rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik tutumları ile ilgili oldukça sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılabilmektedir, üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin herhangi bir öz yeterlik araştırmasına ulaşılamamıştır. Güçyeter (2018) rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri, sosyal duygusal özellikleri ve rehberlik gereksinimlerine ilişkin farkındalıklarını incelediği araştırmasında rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik olumlu olmayan özellikler ve yansız (nötr) özellikler kategorileri içerisinde birçok sosyal ve duygusal özellikten bahsettiklerini belirtmiştir. Araştırmacı, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilerin rehberlik gereksinimlerinin en çok sosyal uyum ve bireysel destek konularında olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, ayrıca, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilerin eğitim, sosyal-duygusal özellikler ve rehberlik ihtiyaçlarına ilişkin gereken yeterlikleri kazanması amacı ile lisans sırasında ve mezuniyetten sonra hizmet içi eğitimle desteklenmesi gerektiği önerisinde bulunmuştur. Mavi (2017) ise rehber öğretmenlerin üstün zekâlı öğrencilere yönelik görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik gerçekleştirdiği araştırmasında, rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşlerinin ortalama puanının "kararsız" aralıkta olduğu belirterek; bu bulgunun rehber öğretmenlerin üstün zekâlı öğrencilere yönelik olumlu olmayan görüşlere sahip olabileceği yorumunu yapmıştır. Araştırmacı, rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrenciler ile ilgili birçok alanda eğitim ihtiyaçlarının 'çok ihtiyacım var' sınırları içerisinde olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmacı ayrıca, rehber öğretmenlerin en yaygın gereksinimlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik uygun ölçme değerlendirme yapma, ölçme araçlarını seçme, öğrencilere uygun yaklaşımlar ve yöntemler uygulama alanlarının olduğunu rapor etmiştir.

Bu araştırma, hem Türkiye'de hem de uluslararası alan yazındaki gereksinime hizmet etmesi amacıyla desenlenmiştir. Bu araştırmanın amacı, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutum ve öz yeterlik algı düzeylerini ortaya koymaktır. Araştırmada ayrıca, RPD öğrencilerinin bazı değişkenler açısından üstün yeteneklilere yönelik tutum ve öz yeterlik algı düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın amaçları doğrultusunda betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelindeki araştırmalar, büyük çalışma grupları üzerinde araştırma yapma imkânı veren, araştırmacının bağımsız değişken üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı araştırmalar olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesi için kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi süre, maddi imkan işgücü vb. etmenlerden kaynaklanan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2009). Bu araştırmanın çalışma grubunu Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü ve Hasan Kalyoncu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programlarının 2, 3 ve 4. sınıflarına devam eden ve araştırmaya katılmak için gönüllü olan 328 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikleri

	N	%
Cinsiyet		
Kadın	245	74,7
Erkek	83	25,3
Toplam	328	100,0
Sınıf Düzeyi		
2.sınıf	98	29,9
3.sınıf	174	53,0

4.sınıf	56	17,1
Toplam	328	100,0
Üstün Yeteneklilere İlişkin Ders Alma Durumu		
Alanlar	285	86,89
Almayanlar	43	13,11
Toplam	328	100,0
Üstün Yetenekli Bireylerle Etkileşim Durumu		
Kuranlar	189	57,62
Kurmayanlar	139	42,38
Toplam	328	100,0
Üstün Yetenekli Bireylere Yönelik Hizmetlerde Görev Almayı İsteme Durumu		
İsteyenler	195	59,45
İstemeyenler	133	40,55
Toplam	328	100,0
Üstün Yeteneklilerle İle İlgili Bilimsel Toplantılara Katılma Durumu		
Katılanlar	129	39,3
Katılmayanlar	199	60,7
Toplam		
Üstün Yeteneklilere İlişkin Sanatsal Etkinlikte Bulunma (Kitap okuma, film izleme vb.)		
Bulunanlar	231	70,42
Bulunmayanlar	197	29,58
Toplam	328	100,0

2.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, veri toplama araçları olarak için araştırmacılar tarafından geliştirilmiş Kişisel Bilgi Formu, Üstün Yeteneklilik ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutum Ölçeği (Tortop, 2014a) ile Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeği (Tortop, 2014b) yararlanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda, cinsiyet, yaş, üstün yetenekli bireylerle etkileşimde bulunup/bulunmaması, öğrencilik yaşamında özel gereksinimli bireylerle çalışılıp çalışılmaması, özel eğitim ile ilgili ders alıp/almama, üstün yetenekliler ile ilgili bilgilendirme/panel vb. etkinliklere katılıp/katılmama, bölüm tercih nedeni, başka bir mesleği seçmek isteme, psikolojik danışma ve rehber olma fikrinden memnun olup/olmama, mezun olduktan sonra üstün yetenekli bireylerin bulunduğu kurumlarda (kaynaştırma uygulamaları, üstün yetenekli öğrencilere özel eğitim okulları, Rehberlik Araştırma Merkezleri) çalışmak isteyip istememe gibi değişkenlere yönelik sorular bulunmaktadır.

2.3.2. Üstün Yeteneklilik ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutum Ölçeği

Üstün Yeteneklilik ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekliler eğitimine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Ölçeğin orijinali Gagne (1991) tarafından geliştirilmiş olup 34 madde olup. Ölçeğin Türk dili ve kültüründeki uyarlama çalışması Tortop (2014a) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışması sonucunda 14 maddesi kalmıştır. Ölçek bu haliyle üstün yeteneklilerin ihtiyaçları ve destek boyutu, üstün yeteneklilere özel hizmetlere karşı olma boyutu, özel yetenek sınıfları oluşturma boyutu olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Özel eğitim hizmetlerine karşı olma alt boyutu ölçeği ters maddelerden oluşmaktadır. Bu çalışmada bu ters maddeler çevirilerek veri analizi yapılmıştır. Bu çalışmada, bu ölçekten alınan yüksek puan özel eğitim hizmetlerine karşı olmama şeklinde yorumlanmalıdır. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı .79 olarak hesaplanmıştır.

2.3.3. Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-yeterlik Ölçeği

Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-yeterlik Ölçeği, rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekliler eğitimine ilişkin öz-yeterliklerini belirlemek amacıyla kullanılan Tortop (2014b) tarafından geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları: akademik yeterlik boyutu, mentorlük (danışmanlık) yeterlik boyutu, sorumluluk boyutu, uygun kişilik özellik yeterlik boyutu, yaratıcılığı teşvik etme boyutu, öğretimsel planlama yeterlik boyutu olmak üzere 6 tanedir. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı .90 olarak bulunmuştur.

2.4. Verileri Toplama Süreci

Araştırma verileri Gaziantep ilinde Gaziantep Üniversitesi Gaziantep Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü ve Hasan Kalyoncu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Veri toplama süreci ile ilgili Fakülte Dekanlıklarına bilgi verilerek gerekli yasal izinler alınmıştır. Araştırmacılar, her iki üniversitedeki Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

bölümü öğretim elemanlarına araştırmanın içeriğini açıklamışlar ve dersleri başlamadan önce veri toplama araçlarını uygulamak için izin almışlardır. Araştırmacılar veri toplamak amacı ile girdikleri sınıflarda rehber öğretmen adaylarına araştırmanın içeriğini açıklamışlar ve katılmaya gönüllü olan adaylara veri toplama araçlarını uygulamışlardır.

2.5. Verilerin Analizi

Veri analizleri araştırmacılar tarafından IBM SPSS Statistics 22.0 programı ile hesaplanmıştır. Bulgulara yönelik analizleri gerçekleştirilmeden önce gözlemlerin bağımsızlığı, normal dağılım ve varyansların homojenliği gibi varsayımlar test edilmiştir. Normallik testi sonuçları Skewness-Kurtosis değerlerinden yararlanılmıştır. Tabachnick ve Fidell (2013) Skewness-Kurtosis değerlerinin -1 ve 1 arasında olduğunda verilerin normal dağılım temelinde incelenebileceğini belirtmişlerdir. Bu çalışmada da Skewness-Kurtosis değerleri -1 ve 1 arasında değişmektedir. Verilerin analizinde, bağımsız değişkenin grup sayısı temel alınarak, gruplar arası ortalamalar farkını hesaplayabilmek için bağımsız gruplar için t testi ve tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Korelasyon hesaplamalarında Pearson katsayısından yararlanılmıştır. Öğrencilerin üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutum ve üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeylerinin belirlenmesi için istatistiksel değerlerden (ortalama, standart sapma vb.) değerlerden yararlanılmıştır. Öğrencilerin üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutum ve üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeylerinin arasındaki ilişkinin ortaya koyulması için Pearson katsayısından yararlanılmıştır.

Çalışmaya ilişkin Etik Kurul Kararı: Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Kararı, 08.11.2021 tarih ve E-39083294-050.99-116141 sayılı kararı ile araştırma için etik onayı alınmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programı Öğrencilerinin Üstün Yeteneklilere Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutum Düzeyleri

Araştırmada öncelikle, RPD programı öğrencilerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutum düzeyleri hesaplanmıştır. Bu hesaplama ile ilgili bulgular tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerinin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutum Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Ölçekler	N	$\bar{X}$	SS	Min	Maks
Üstün Yeteneklilere Yönelik Tutum Ölçeği (ÜYETÖ)	328	3,47	,50	1,00	5,00
Üstün Yeteneklilerin İhtiyaç ve Destek Boyutu (ÜYİDB)	328	3,77	,62	1,00	5,00
Üstün Yeteneklilere Özel Hizmete Karşı Olma (ÜYÖKOB)	328	3,50	,82	1,00	5,00
Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu (ÖYSÖB)	328	2,89	,84	1,00	5,00

Tablo 2 incelendiğinde RPD öğrencilerinin puan ortalamalarının ÜYETÖ’de 3,47; İhtiyaç ve Destek alt ölçeğinde 3,77; Karşı olma alt boyutunda 3,50; Özel Sınıf alt boyutunda 2,89 olduğu görülmektedir. Buna göre ÜYETÖ alt ölçeklerinden alınan en düşük puan ortalamasının ÖYSÖB alt ölçeğinden alınmıştır. Gagne (1991) ölçekten alınan tutum puan ortalamalarının, 4,00’ün üstünde olmasının çok olumlu tutuma işaret ettiğini belirtirken, 2,00’den (68) düşük olması durumu ise çok olumsuz tutuma işaret etmektedir (Gagne, 1991). Tutum puanlarının 2,75 (93.5) ile 3.25 (110.5) arasında olması kararsızlık durumuna işaret ettiğini belirtmiştir. Buna göre ÜYETÖ ile ÜYİDB ve ÖYSÖB alt ölçeklerinde RPD öğrencilerinin kararsız düzeyinden daha yüksek bir puan almışlardır ($3,46 < X_{ort} < 3,78$). Özel sınıf alt ölçeğinde ise RPD öğrencilerinin tutum düzeyinin ($X_{ort}=2,89$) kararsız düzeyinde olduğu söylenebilir.

Cinsiyete Göre ÜYETÖ Puanlarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin cinsiyetine göre ÜYETÖ puan ortalamalarına ilişkin veriler bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre ÜYETÖ Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYETÖ	Kadın	245	48,47	-,49	7,11	326	,62
	Erkek	83	48,91				
ÜYİDB	Kadın	245	26,38	-,46	4,34	326	,64
	Erkek	83	26,63				
ÜYÖKOB	Kadın	245	10,61	1,169	2,37	326	,24
	Erkek	83	10,25				
ÖYSÖB	Kadın	245	11,48	-,862	3,32	326	,38
	Erkek	83	11,85				

Tablo 3 incelendiğinde RPD öğrencilerinin ÜYETÖ ile ÜYİDB, ÜYÖKOB ve ÖYSÖB puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>.05$).

Sınıf Düzeyine Göre ÜYETÖ Puanlarına İlişkin Bulgular

Sınıf düzeyine göre ÜYETÖ puan ortalamalarına ilişkin veriler, ANOVA ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin ÜYETÖ Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
ÜYETÖ	Gruplararası	145,89	2	72,94	1,47	,23	-
	Gruplar içi	16037,65	325	49,34			
	Toplam	16183,55	327				
ÜYİDB	Gruplararası	19,11	2	9,55	,50	,60	-
	Gruplar içi	6099,29	325	18,76			
	Toplam	6118,41	327				
ÜYÖKOB	Gruplar arası	39,31	2	19,65	3,29	,030*	2-4
	Gruplar içi	1939,20	325	5,96			
	Toplam	1978,52	327				
ÖYSÖB	Gruplar arası	78,17	2	39,08	3,49	,031*	2-3
	Gruplar içi	3633,25	325	11,17			
	Toplam	3711,42	327				

* $p<.05$

Tablo 4 incelendiğinde sınıf düzeyine göre RPD öğrencilerinin ÜYETÖ ile ÜYİDB ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($p>.05$). Ancak ÜYÖKOB ve ÖYSÖB ortalama puanları ise sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($p<.05$). Farkın kaynağını bulmak için post hoc testi yapılmıştır. Uygun post hoc testinin kullanılacağını belirlemek için varyansların homojenliği test edilmiştir. Analiz sonucunda varyansların homojen olduğu [$p>.05$] belirlenmiştir. Ruxton ve Beauchamp (2008) gruplarda farklı sayıda örneklem sayısı bulunması durumunda Scheffe testi yapılabileceğini belirttiğinden dolayı Scheffe testinden faydalanılmıştır. Sonuçlar, karşı olma alt ölçeğinde 4. Sınıf öğrencilerinin puanları 2. Sınıf öğrencilerinden daha yüksektir. Özel sınıf alt boyutunda ise 3. sınıf öğrencilerin puanları 2. Sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Mezuniyetten Sonra Üstü Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Hizmetlerde Yer Alma İsteğine Göre ÜYETÖ Puanına İlişkin Bulgular

Mezuniyetten Sonra Üstü Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Hizmetlerde Yer Alma İsteğine Göre ÜYETÖ puanlarına ilişkin ilişkiler bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Mezuniyetten Sonra Üstü Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Hizmetlerde Yer Alma İsteğine Göre ÜYETÖ Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Üstün yetenekli hizmetlerinde yer alma isteği	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYETÖ	İsteyen	195	49,74	2,85	5,70	214,25	,001*
	İstemeyen	133	46,88		8,36		
ÜYİDB	İsteyen	195	26,94	1,22	3,86	240,22	,016*
	İstemeyen	133	25,72		4,85		
ÜYÖKOB	İsteyen	195	10,99	1,16	2,09	230,84	,000*
	İstemeyen	133	9,83		2,77		
ÖYSÖB	İsteyen	195	11,74	,41	3,11	250,16	,286
	İstemeyen	133	11,33		3,70		

* $p<.05$

Tablo 5 incelendiğinde, mezuniyetten sonra üstü yeteneklilerin eğitimine ilişkin hizmetlerde yer alma isteğine göre ÜYETÖ ile ÜYİDB ve ÜYÖKOB ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$). Buna göre, mezuniyetten sonra üstü yeteneklilerin eğitimine ilişkin hizmetlerde yer almak isteyen öğrencilerin ÜYETÖ ile ÜYİDB ve ÖYSÖB'dan aldıkları puanlar istemeyenlere göre daha yüksektir. ÖYSÖB'nda ise gruplar arasında anlamlı bir farklılık hesaplanmamıştır ($p>.05$).

Üstün Yetenekli Bireylerle Etkileşim Kurma Durumuna Göre ÜYETÖ Puanına İlişkin Bulgular

Üstün yetenekli bireylerle etkileşim kurma değişkenine göre ÜYETÖ ortalama puanlarına ilişkin veriler bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin Üstün Yetenekli Bireylerle Etkileşim Kurma Değişkenine Göre ÜYETÖ Ortalama Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Etkileşim Kurma Durumu	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYETÖ	Etkileşim Kuranlar	189	49,34	2,18	5,97	240,79	,030*

ÜYİDB	Etkileşim Kurmayan	139	47,55		8,16		
	Etkileşim Kuranlar	189	26,88	2,08	4,03	272,15	,038*
ÜYÖKOB	Etkileşim Kurmayan	139	25,85		4,64		
	Etkileşim Kuranlar	189	10,81	2,46	2,25	266,95	,014*
ÖYSÖB	Etkileşim Kurmayan	139	10,12		2,66		
	Etkileşim Kuranlar	189	11,59	,08	3,15	270,91	,933
	Etkileşim Kurmayan	139	11,56		3,65		

*p<.05

Tablo 6 incelendiğinde, RPD öğrencilerinin üstün yetenekli bireylerle etkileşim kurma değişkenine göre ÜYETÖ ile ÜYİDB, ÜYÖKOB'dan aldıkları puanlara ilişkin ortalamaların etkileşim kuran öğrenciler yönünde anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir (p<.05). Ancak ÖYSÖB'de gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (p>.05).

Üstün Yeteneklilere İlişkin Ders Alma Durumuna Göre ÜYETÖ Puanına İlişkin Bulgular

Üstün yeteneklilere ilişkin ders alma değişkenine göre ÜYETÖ ortalama puanlarına ilişkin veriler bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin Üstün Yetenekli Bireylerle İlişkin Ders Alma Değişkenine Göre ÜYETÖ Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Ders Alma Durumu	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYETÖ	Ders Alan	285	48,64	2,184	7,12	326	,692
	Ders Almayan	43	48,19				
İhtiyaç ve Destek	Ders Alan	285	26,56	2,084	4,39	326	,229
	Ders Almayan	43	25,70				
Karşı olma	Ders Alan	285	10,54	2,462	2,49	326	,735
	Ders Almayan	43	10,40				
Özel Sınıf	Ders Alan	285	11,50	,086	3,39	326	,330
	Ders Almayan	43	12,04				

Tablo 7 incelendiğinde, RPD öğrencilerinin ÜYETÖ ve alt ölçeklerden aldıkları puanlara ilişkin ortalamaların üstün yeteneklilere ilişkin ders alıp almamaya göre farklılaşmadığı görülmektedir (p>.05).

Üstün Yeteneklilere İlişkin Kitap Okuma/Film İzleme gibi Sanatsal Etkinliklerde Bulunma Durumuna Göre ÜYETÖ Puanına İlişkin Bulgular

Üstün yeteneklilere ilişkin kitap okuma/film izleme gibi sanatsal etkinliklerde bulunma değişkenine göre ÜYETÖ puanlarına ilişkin veriler bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Üstün Yeteneklilere İlişkin Kitap Okuma/Film İzleme gibi Sanatsal Etkinliklerde Bulunma Değişkenine Göre ÜYETÖ Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Kitap/Film	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYEÖT	Evet	231	49,09	2,02	7,01	326	,044*
	Hayır	97	47,37				
ÜYİDB	Evet	231	26,75	2,00	4,32	326	,046*
	Hayır	97	25,72				
ÜYÖKOB	Evet	231	10,63	1,18	2,53	326	,238
	Hayır	97	10,27				
ÖSYÖB	Evet	231	11,63	,45	3,47	326	,650
	Hayır	97	11,44				

*p<.05

Tablo 8 incelendiğinde, RPD öğrencilerinin ÜYEÖT ve ÜYİDB alt ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin ortalamaların üstün yeteneklilere ilişkin kitap okuma/film izleme gibi sanatsal etkinliklerde bulunma değişkenine göre, üstün yeteneklilere ilişkin kitap okuma/film izleme gibi sanatsal etkinliklerde bulunanlar yönünde anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir (p<.05). ÜYÖKOB ve ÖYSÖB ortalama puanlarında ise gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür (p>.05).

3.2. Öğrencilerin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Algı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Algı Düzeylerinin Belirlenmesine İlişkin Bulgular

RPD öğrencilerinin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine ilişkin öz yeterlilikleri ve tüm alt ölçeklerin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri belirtilmiştir (Tablo 9). RPD öğrencilerinin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine ilişkin öz yeterliliklerinin düzeyini belirlemek amacıyla yapılan betimsel analiz sonuçları ise aşağıda Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. ÜYEÖYÖ ve Alt Ölçeklerden Alınan Puanların Betimsel İstatistikleri

	N	$\bar{X}$	SS	Min	Maks
ÜYEÖYÖ	328	3,35	,65	1,00	5,00
Akademik Yeterlik (AY)	328	2,78	,78	1,00	5,00
Mentörlük Yeterliği (MY)	328	3,30	,64	1,00	5,00
Sorumluluk (S)	328	3,37	,84	1,00	5,00
Uygun Kişisel Özellikler (UKÖ)	328	3,84	,76	1,00	5,00
Yaratıcılığı Teşvik Etme (YTE)	328	3,76	,72	1,00	5,00
Öğretimsel Planlama Yeterliği (ÖPY)	328	3,25	,90	1,00	5,00

Tablo 9 incelendiğinde RPD öğrencilerinin aldıkları puan ortalamaları ÜYEÖYÖ için 3,35; AY alt ölçeği için 2,78; MY alt ölçeği için 3,30; S alt ölçeği için 3,37; KÖ alt ölçeği için 3,84; YTE alt ölçeği için 3,76; ÖPY alt ölçeği için 3,25 olarak hesaplanmıştır. ÜYEÖYÖ ve alt ölçeklerden alınan puanlar incelendiğinde, RPD öğrencilerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin öz yeterlik düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

Cinsiyete Göre ÜYEÖYÖ Puanlarına İlişkin Bulgular

Cinsiyete göre ÜYEÖYÖ puanlarına ilişkin ilişkiler, bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Cinsiyete Göre ÜYEÖYÖ Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYEÖYÖ	Kız	245	88,54	-1,56	14,59	326	,119
	Erkek	83	91,40				
Akademik yeterlik	Kız	245	8,19	-2,37	2,45	170,05	,019*
	Erkek	83	8,84				
Mentörlük yeterliği	Kız	245	11,60	-1,43	3,28	326	,152
	Erkek	83	12,22				
Sorumluluk	Kız	245	10,10	-,27	2,53	326	,782
	Erkek	83	10,19				
Uygun kişisel özellikler	Kız	245	26,77	-,81	5,44	326	,416
	Erkek	83	27,32				
Yaratıcılığı Teşvik etme	Kız	245	20,86	-,80	3,78	326	,421
	Erkek	83	21,25				
Öğretimsel planlama yeterliği	Kız	245	9,63	-1,33	2,70	326	,182
	Erkek	83	10,09				

*p<.05

Tablo 10 incelendiğinde, RPD öğrencilerinin ÜYEÖYÖ ile MY, S, UKÖ, YTE ve ÖPY alt ölçeklerinden aldıkları puanlara ait ortalamaların cinsiyet değişkenine göre anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmektedir (p>.05). Ancak AY alt ölçeğinden elde edilen puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre erkek öğrenciler yönünde anlamlı bir düzeyde farklılaştığı görülmüştür (p<.05).

Sınıf Düzeyine Göre ÜYEÖYÖ Puanlarına İlişkin Bulgular

Sınıf düzeyine göre ÜYEÖYÖ puanlarına ilişkin veriler ANOVA ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 11'te sunulmuştur.

Tablo 11. RPD Öğrencilerinin ÜYEÖYÖ Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
ÜYEÖYÖ	Gruplar arası	35,82	2	17,91	,08	,919	-
	Gruplar içi	68500,88	325	210,77			
	Toplam	68536,70	327				
Akademik yeterlik	Gruplar arası	9,14	2	4,57	,81	,443	-
	Gruplar içi	1820,27	325	5,60			
	Toplam	1829,41	327				
Mentörlük yeterliği	Gruplar arası	14,72	2	7,36	,64	,526	-
	Gruplar içi	3715,33	325	11,43			
	Toplam	3730,06	327				
Sorumluluk	Gruplar arası	38,14	2	19,07	2,99	,051	-
	Gruplar içi	2067,68	325	6,36			
	Toplam	2105,82	327				
Uygun kişisel özellikler	Gruplar arası	1,20	2	,60	,022	,979	-
	Gruplar içi	9136,34	325	28,11			
	Toplam	9137,55	327				
Yaratıcılığı Teşvik etme	Gruplar arası	96,80	2	48,40	3,52	,031*	3-4
	Gruplar içi	4465,82	325	13,74			
	Toplam	4562,62	327				

Öğretimsel planlama yeterliği	Gruplar arası	5,35	2	2,67	,36	,695	-
	Gruplar içi	2389,64	325	7,35			
	Toplam	2394,99	327				

*p<.05

Tablo 11 incelendiğinde sınıf düzeyine göre RPD programı öğrencilerinin ÜYEÖYÖ ölçeğinin YTE alt ölçeğinden aldıkları puanlara ait ortalamalar arasında anlamlı derecede farklılaşma olduğu görülmektedir ($p>.05$). Farkın kaynağını bulmak için post hoc testi yapılmıştır. Uygun post hoc testinin kullanılacağını belirlemek için varyansların homojenliği test edilmiştir. Analiz sonucunda varyansların homojen olduğu [$p>.05$] belirlenmiştir. Ruxton ve Beauchamp (2008) gruplarda farklı sayıda örneklem sayısı bulunması durumunda Scheffe testi yapılabileceğini belirttiğinden dolayı Scheffe testinden faydalanılmıştır. Sonuçlar, YTE alt ölçeğinde 4. sınıf öğrencilerinin puanlarının 3. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin toplamından ve diğer alt boyutlarından elde edilen puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Mezuniyetten Sonra Üstün Yeteneklilere Yönelik Hizmetlerde Çalışma İsteği Değişkenine Göre ÜYEÖYÖ Puanlarına İlişkin Bulgular

Mezuniyetten sonra üstün yeteneklilere yönelik hizmetlerde çalışma isteğine göre ÜYEÖYÖ'nden elde edilen puanlarına ilişkin veriler, bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Mezuniyetten Sonra Üstün Yeteneklilere Yönelik Hizmetlerde Çalışma İsteği Değişkenine Göre ÜYEÖYÖ Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Üstün Yeteneklilerle Çalışma İsteği	N	$\bar{X}$	T	SS	Sd	p
ÜYEÖYÖ	İsteyenler	195	91,16	2,17	14,84	326	,004*
	İstemeyenler	133	86,48		13,50		
Akademik yeterlik	İsteyenler	195	8,63	3,35	2,41	326	,010*
	İstemeyenler	133	7,95		2,24		
Mentörlük yeterliği	İsteyenler	195	12,37	2,73	3,23	326	,000**
	İstemeyenler	133	10,86		3,39		
Sorumluluk	İsteyenler	195	10,25	,83	2,43	326	,254
	İstemeyenler	133	9,93		2,67		
Uygun kişisel özellikler	İsteyenler	195	27,24	,97	5,86	326	,171
	İstemeyenler	133	26,42		4,27		
Yaratıcılığı Teşvik etme	İsteyenler	195	21,35	1,94	3,83	326	,021*
	İstemeyenler	133	20,39		3,52		
Öğretimsel planlama yeterliği	İsteyenler	195	10,0923	2,78	2,73	326	,006*
	İstemeyenler	133	9,2556		2,59		

*p<.05 **p<.001

Tablo 11 incelendiğinde, RPD öğrencilerinin ÜYEÖYÖ ile AY, MY, YTE, ÖPY alt ölçeklerinden aldıkları puanlara ait ortalamaların mezuniyetten sonra üstün yeteneklilere yönelik hizmetlerde çalışmayı isteyenler yönünde anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$; $p<.001$). Ölçeğin S ve UKÖ alt ölçeklerinde ise gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Üstün Yetenekli Bireylerle Etkileşim Kurma Değişkenine Göre ÜYEÖYÖ Puanına İlişkin Bulgular

Üstün yetenekli bireylerle etkileşim kurma değişkenine göre ÜYEÖYÖ puan ortalamalarına ilişkin veriler bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. Üstün Yetenekli Bireylerle Etkileşim Kurma Değişkenine Göre ÜYEÖYÖ Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Üstün Yeteneklilerle Etkileşim	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYEÖYÖ	Kuranlar	189	90,27	1,45	14,17	326	,144
	Kurmayanlar	139	87,90		14,82		
Akademik yeterlik	Kuranlar	189	8,54	1,66	2,33	326	,097
	Kurmayanlar	139	8,10		2,39		
Mentörlük yeterliği	Kuranlar	189	12,28	3,33	3,11	326	,001*
	Kurmayanlar	139	11,05		3,59		
Sorumluluk	Kuranlar	189	10,21	,77	2,43	326	,441
	Kurmayanlar	139	10,00		2,67		
Uygun kişisel özellikler	Kuranlar	189	26,84	-,25	5,09	326	,798
	Kurmayanlar	139	27,00		5,54		
Yaratıcılığı Teşvik etme	Kuranlar	189	21,39	2,45	3,78	326	,015*
	Kurmayanlar	139	20,38		3,60		
Öğretimsel planlama yeterliği	Kuranlar	189	10,00	1,93	2,69	326	,054
	Kurmayanlar	139	9,41		2,69		

*p<.05

Tablo 12 incelendiğinde RPD öğrencilerinin üstün yetenekli bireylerle etkileşim kurmasına göre MY ve YTE alt ölçeklerinden elde edilen puan ortalamalarının, üstün yeteneklilerle etkileşim kuranlar yönünde anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$). Ancak ÜYEÖYÖ'nin toplamından ve diğer alt ölçeklerden alınan puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Üstün Yeteneklilere İlişkin Ders Alma Değişkenine Göre ÜYEÖYÖ Puanına İlişkin Bulgular

Üstün yeteneklilere ilişkin ders alma değişkenine göre ÜYEÖYÖ puan ortalamalarına ilişkin veriler bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. Üstün Yetenekli Bireylere İlişkin Ders Alma Değişkenine Göre ÜYEÖYÖ Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Üstün Yeteneklilere İlişkin Ders Alma	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYEÖYÖ	Alanlar	285	89,74	1,52	14,67	326	,128
	Almayanlar	43	86,13				
Akademik yeterlik	Alanlar	285	8,49	2,68	2,39	326	,008*
	Almayanlar	43	7,46				
Mentörlük yeterliği	Alanlar	285	11,99	3,28	3,26	64,94	,001*
	Almayanlar	43	10,20				
Sorumluluk	Alanlar	285	10,14	,48	2,60	326	,628
	Almayanlar	43	9,97				
Uygun kişisel özellikler	Alanlar	285	26,87	-,32	4,87	326	,744
	Almayanlar	43	27,15				
Yaratıcılığı Teşvik etme	Alanlar	285	21,06	1,25	3,78	326	,211
	Almayanlar	43	20,30				
Öğretimsel planlama yeterliği	Alanlar	285	9,84	1,59	2,70	326	,111
	Almayanlar	43	9,13				

* $p<.05$

Tablo 13 incelendiğinde ÜYEÖYÖ'nin AY ve MY alt boyutlarından alınan ortalama puanların üstün yetenekli bireylere ilişkin ders alma değişkenine göre, üstün yeteneklilere ilişkin ders alanlar yönünde anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$). ÜYEÖYÖ toplamından ve diğer alt ölçeklerden alınan puanlara ilişkin ortalamaların gruplar arasında anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür.

Üstün Yetenekli Bireylere Yönelik Seminer/Panel vb. Bilimsel Toplantılara Katılım Değişkenine Göre ÜYEÖYÖ Puanına İlişkin Bulgular

Üstün yetenekli bireylere yönelik seminer/panel vb. bilimsel toplantılara katılım değişkenine göre ÜYEÖYÖ puanlarına ilişkin veriler bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Üstün Yetenekli Bireylere Yönelik Seminer/Panel vb. Bilimsel Toplantılara Katılım Değişkenine Göre ÜYEÖYÖ Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

	Bilimsel Toplantılara Katılım Durumu	N	$\bar{X}$	t	SS	Sd	p
ÜYEÖYÖ	Evet	84	92,73	2,53	17,97	326	,012*
	Hayır	243	88,12				
Akademik yeterlik	Evet	84	9,47	5,17	2,25	326	,000**
	Hayır	243	7,98				
Mentörlük yeterliği	Evet	84	12,79	3,27	3,26	326	,001*
	Hayır	243	11,41				
Sorumluluk	Evet	84	10,10	-,10	2,94	326	,915
	Hayır	243	10,14				
Uygun kişisel özellikler	Evet	84	27,97	2,11	7,29	326	,035*
	Hayır	243	26,56				
Yaratıcılığı Teşvik etme	Evet	84	21,41	1,26	3,46	326	,208
	Hayır	243	20,81				
Öğretimsel planlama yeterliği	Evet	84	10,34	2,30	3,00	326	,022*
	Hayır	243	9,56				

* $p<.05$ ** $p<.001$

Tablo 14 incelendiğinde ÜYEÖYÖ ile AY, MY, UKÖ ve ÖPY alt ölçeklerden aldıkları ortalama puanlarının üstün yetenekli bireylere yönelik seminer/panel vb. bilimsel toplantılara katılım gösteren RPD öğrenciler yönünde anlamlı derecede farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$). Ancak ölçeğin S ve YTE alt ölçeklerden alınan puan ortalamalarının gruplar arasında anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür.

3.3. Öğrencilerin Üstün Yeteneklilere Yönelik Tutum ve Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitimine Yönelik Öz Yeterlik Algı Düzeyler Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

RPD öğrencilerinin üstün yeteneklilere yönelik tutum ve üstün yetenekli bireylerin eğitimine yönelik öz yeterlik algı düzeylerine ilişkin puan ortalamaları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15. ÜYETÖ ve ÜYEÖYÖ Arasındaki İlişki

ÜYETÖ	ÜYİDB
	,29**

Tablo 15 incelendiğinde ÜYETÖ ve ÜYEÖYÖ’nden elde edilen puanlar arasında pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($.20 < r < .40$)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutum ve öz yeterlik algı düzeylerini ortaya koymaktır. Araştırmada ayrıca, RPD öğrencilerinin demografik değişkenlerinin ve üstün yeteneklilere yönelik tutum ve öz yeterlik algılarını bazı değişkenler açısından üstün yeteneklilere yönelik tutum ve öz yeterlik algı düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Bu çalışmada rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutum düzeyleri kararsız düzeyin biraz üstünde bulunmuştur. Gagne (1991) üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutum puanlarının ortalama değerlerinin yorumlanmasında (2.72 - 3.25) puan aralığının kararsız düzey olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu çalışmada, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik tutum düzeyinin kararsızın biraz üstünde olduğu bulunmuştur ($\bar{X}=3.45$). Rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutum düzeylerinin kararsızın üstünde olması nispeten olumlu bir durum olarak değerlendirilebilirse de, üstün yetenekli bireylerin eğitim yaşantılarından ve etkinliklerinde önemli rol ve sorumlulukları olan rehber öğretmenlerin lisans düzeyinde daha olumlu tutumlarına sahip olması beklenen bir durumdur. Nitekim, Güçyeter’in (2018) rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri, sosyal duygusal özellikleri ve rehberlik gereksinimlerine ilişkin farkındalıklarını incelediği nitel araştırmasında, rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekliler ve eğitimlerine yönelik rehber öğretmen adaylarının sınırlılıkları olabileceğini belirterek, lisans düzeyinde ve sonrasında rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilere yönelik gereksinim duydukları alanlarda desteklenmesini önermiştir. Güneş (2015) de sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli bireylere yönelik tutumlarını incelediği çalışmada, sınıf öğretmenlerinin de üstün yeteneklilere yönelik tutum düzeylerinin orta düzeyde olduğunu bulmuştur. Öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik tutum düzeyini inceleyen, Evin-Gencil ve Satmaz (2017) ise, öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik tutum düzeylerinin orta düzey-olumlu aralığında olduğunu belirtirken; Metin, Şenol ve İnce (2015) olumlu-kararsızlık düzeyinde bulmuştur. Bu çalışmada da, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik tutum düzeyleri kararsızın biraz üstünde bulunmuştur, bu açıdan alanyazındaki araştırmalarla tutarlılık gösterdiği söylenebilir. Bu çalışmada, rehber öğretmenlerin engellilere yönelik tutumları incelenirken en düşük ortalama puanın “özel sınıf” alt boyutunda olduğu görülmektedir. Özel sınıf, üstün yetenekli bireylerin kendilerine benzer düzeydeki akranları ile eğitimini amaçlayan bir eğitsel yerleştirme seçimidir (Evans ve Marken, 1982). Öğrenciler bu alt ölçekte kararsız düzeyindedirler. Özel sınıf ile ilgili uygulamada ve alanyazında akademik tartışmalar süregelse de (Tannenbaum, 1998) üstün yetenekli bireylere sunulan bir eğitsel seçenek olan özel sınıflara yönelik rehber öğretmen adaylarının diğer alt ölçeklere göre nispeten olumsuz olan “kararsız” seviyesindeki bu tutumlarının nedenleri üzerine yapılacak nitel araştırmaların yapılması önem arz etmektedir. Nitekim, Wood vd. (2010) rehber öğretmenlerle gerçekleştirdikleri çalışmada, rehber öğretmenlerin eğitsel yerleştirme seçenekleri hakkında olumlu tutumlarının olduğunu, lakin bilgi eksikliklerinin giderilmesi gerektiğini ortaya koymuşlar ve ileri araştırmalarda buna yönelik ileri araştırmaların gerçekleştirilmesini önermişlerdir.

Bu çalışmada, üstün yetenekli bireylere yönelik tutumların cinsiyet değişkeninden etkilenmediği görülmektedir. Alanyazında, üstün yeteneklilere yönelik tutumların cinsiyet değişkeni açısından kadınların olumlu yönde farklılaştığı (Evin-Gencil ve Satmaz, 2017; Allodi ve Rydelius; 2008; Tortop, 2014), özel gereksinimli bireylere yönelik erkeklerin olumlu yönde farklılaştığı (Ashrey, 2009) ya da cinsiyet üstün yeteneklilere yönelik tutumda anlamlı bir değişken olarak bulunmadığı (Carrington ve Bailey, 1999; Güneş, 2015; Polyzopoulou, Kokaridas, Patsiaouras ve Garı, 2014) araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmanın sonuçları üstün yetenekli bireylere yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkeninden etkilenmediği araştırmalarla tutarlılık göstermektedir (Carrington ve Bailey, 1999; Güneş, 2015; Polyzopoulou, vd., 2014).

Bu çalışmada, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik genel tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Sınıf düzeyi ilerledikçe, alınan ders sayısının, uygulama deneyimlerinin ve mesleki yeterliklerinin artmasına rağmen, üstün yetenekli bireylere yönelik tutumların anlamlı düzeyde artmamasına ilişkin; üstün yetenekli bireylere yönelik teorik ve uygulamalı eğitimlerin ağırlıklarının artırılması önerisinde bulunulabilir. Nitekim, Goldsmith (2011) rehber öğretmenlere üstün yetenekli bireylere yönelik yapılacak bilgilendirmelerin

rehber öğretmenlerin üstün yeteneklileri daha kapsayıcı hizmet sunmalarına destek olacağını belirtmiştir. Her ne kadar rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilere yönelik genel tutum puanlarında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmamış olsa da; karşı olma (2 ve 4. sınıflar arasında) ve özel sınıf (2 ve 3. sınıflar arasında) alt ölçeklerinden alınan puanların ileri sınıf düzeylerinde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum, alınan akademik eğitimlerin artması ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmada, mezuniyetten sonra üstün yeteneklilerle çalışmak istediğini beyan eden rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli bireylere yönelik tutum düzeyleri özel sınıf alt boyutu dışında oldukça yüksek bulunmuştur. Bu noktada, ileri araştırmalarda, mezuniyetten sonra üstün yetenekli bireylerle çalışabileceğini belirten ve çalışmak istemediğini belirleyen rehber öğretmen adayları ya da rehber öğretmenler ile odak grup görüşmeleri gerçekleştirilip olumlu ya da olumsuz yönelimin nedenleri araştırılabilir.

Bu araştırmada, üstün yetenekli bireylerle etkileşim kuran rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur. McWilliams-Abendroth (2014) öğretmenler ile yaptığı çalışmada, sınıfta üstün yetenekli öğrenci bulunan öğretmenlerin üstün yeteneklilere yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu noktada, eğitim alanında çalışan profesyonellerin üstün yetenekli bireylerle pedagojik olarak uygun etkileşimlerde bulunmasının önemi vurgulanabilir. Bu kapsamda, rehber öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sürecinde üstün yetenekli bireylerin bulunduğu okullarda, bilim sanat merkezlerinde kısa süreliğine de olsa, aldıkları dersler kapsamındaki ödevleri için veya kurum deneyimi dersinde yapacakları uygulamaları gerçekleştirmeleri için bulunmaları üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine yönelik tutumlarını daha olumlu yönde etkileyebilir. Araştırmada, kişisel bilgi formunda, üstün yetenekli bireylere yönelik kitap okuma, film izleme değişkenine verilen cevaplar analiz edildiğinde de benzer şekilde, üstün yetenekli bireylere yönelik belirtilen etkinlikleri yapan rehber öğretmen adayların üstün yetenekli bireylere yönelik tutumları daha olumlu bulunmuştur. Üstün yetenekli bireylere ilişkin ders alan ve almayan bireyler arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu noktada, teorik bilgilendirmenin yanında meslek öncesi profesyonel ya da informal etkileşim yaşantılarının rehber öğretmen adaylarına sunulması değerlidir. İleri araştırmalarda üstün yetenekli bireyler ile kurulacak alanyazın temelli profesyonel etkileşimlerin rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli bireylere yönelik tutumlarına etkisinin incelenmesi alanyazına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmada, ayrıca, rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli bireylerin eğitimi açısından öz yeterlikleri de incelenmiştir. Rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli bireylerin eğitim açısından öz yeterlik düzeyleri orta düzeyde bulunmuştur. Goldsmith (2011) rehber öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinin üstün yetenekli bireylere yönelik savunuculuk (advocacy) becerileri ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Öz-yeterliğin sosyal bilişsel kurama göre mesleki verimlilik ve memnuniyetinde önemli bir değişken olduğu (Bandura, 1994) dikkate alındığında, rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli bireylerin eğitimine yönelik öz yeterlik düzeylerinin mümkün olduğunca yüksek olmasına yönelik gerçekleştirilecek uygulamalar önem arz etmektedir. Bu araştırmada, rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli bireylere yönelik öz yeterlik algılarını etkileyebilecek değişkenler analiz edildiğinde, rehber öğretmenlerin üstün yetenekli bireylerin eğitimine yönelik öz yeterlik algısı toplam puanlar ve alt testlerin birçoğu açısından farklılaşma ortaya koyan iki temel etmen bulunmaktadır. Bunlardan ilki, mezuniyetten sonra üstün yetenekli bireylere yönelik çalışma isteği diğer ise üstün yetenekli bireylere yönelik bilimsel toplantılara katılmadır. Bu araştırmada üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutumları da anlamlı düzeyde etkileyen üstün yetenekli bireylere yönelik hizmetlerde çalışma isteği değişkeni rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik öz yeterlik düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir. Diğer bir değişken olan, üstün yetenekli bireylere yönelik bilimsel toplantılara katılma değişkenine yönelik yapılan analizlerde, bu tür etkinliklere katılan rehber öğretmen adaylarının daha yüksek öz yeterlik puanlarına sahip olduğu ortaya koyulmuştur. Bu noktada, üniversitelerde özel gereksinimli bireylere yönelik açılan merkezlere önemli görevler düşmektedir. Lisans öğrencilerinin katılımına izin verilen ve katılımlarının teşvik edildiği üstün yetenekli bireyler, eğitimleri vb. konularda düzenlenecek seminer, çalıştay gibi bilimsel toplantıların yapılması rehber öğretmen adaylarının ilgili alanlarda kazanım elde etmesine katkıda bulunacaktır.

Bu araştırmada, rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilere yönelik tutumları ile öz yeterlik düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Güneş (2015) öğretmenler ile gerçekleştirdiği çalışmada üstün yeteneklilere yönelik tutum ve öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bulmuştur. Bu araştırmada bulunan sonuç, neden-sonuç ilişkisi içinde ele alınmaması gerekmele birlikte; üstün yeteneklilere yönelik tutum ve öz yeterliğin birbirleriyle zayıf düzeyde de olsa ilişkisi ortaya koyması açısından değerlidir.

Rehber öğretmenler, üstün yetenekli bireylerin eğitimindeki rol ve sorumlulukları açısından kritik düzeyde önemli görevler almaktadırlar. Gerek eğitsel tanılama ve yerleştirmenin yapıldığı RAM'larda gerek ise okul ya da diğer eğitim kurumlarında aldıkları roller ve taşıdıkları mesleki sorumluluklar, üstün yetenekli bireyler açısından

değerlidir. İleri araştırmalarda rehber öğretmen adaylarının üstün yeteneklilerin eğitimlerine yönelik tutum ve öz yeterlik düzeylerine yönelik gerçekleştirilecek müdahale çalışmaları alanyazına önemli katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

1. Allodi, W. & Rydelius, P-A. (2008). *The needs of gifted children in context: a study of Swedish teachers' knowledge and attitudes*. Paper presented at the ECHA conference Prague, Czechoslovakia /online/. <https://www.researchgate.net/publication/299392188> *The needs of gifted children in context a study of Swedish teachers' knowledge and attitudes/citations* adresinden erişilmiştir.
2. Alsop, G. (2003). Asynchrony: Intuitively valid and theoretically reliable. *Roeper Review*, 25(3), 118-127.
3. Ashry, F. R. (2009). *General education pre-service teachers' attitudes toward inclusion in Egypt*. (Doctoral dissertation), University of Florida, United States. Retrieved from Proquest Dissertations and Theses database.
4. Ataman, A. (2004). Üstün Zekâlı ve Üstün Özel Yetenekli Çocuklar. In M. Şirin., A. Kulaksızoğlu., & A. Bilgili (Eds.) *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı* [Turkish Conference on Talented Children: The book of selected articles] (pp.155- 168). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
5. Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York, NY: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman [Ed.], *Encyclopedia of mental health*. San Diego: Academic Press, 1998)
6. Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
7. Carrington, N. G. & Bailey, S. B. (1999). How do preservice teachers view gifted students? Evidence from a NSW Study. *The Australasian Journal of Gifted Education*, 9, 18-22.
8. Colangelo, N. (2002). Counseling gifted and talented students. The National Research Center on the Gifted and Talented Newsletter. <http://www.gifted.uconn.edu/nrcgt/newsletter/fall02/fall022.html> adresinden erişilmiştir.
9. Elijah, K. (2011). Meeting the Guidance and Counseling Needs of Gifted Students in School Settings. *Journal of School Counseling*, 9(14), n14.
10. Evans, E. D., & Marken, D. (1982). Multiple Outcome Assessment of Special Class Placement for Gifted Students: A Comparative Study. *Gifted Child Quarterly*, 26(3), 126-132. <https://doi.org/10.1177/001698628202600307>
11. Evin-Gencil, İ., & Satmaz, İ. (2017). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik tutumları. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 7(14), 49-62.
12. Gagne, F. (1991). *Brief presentation of Gagné andNadeau's attitude scale: Opinions about the gifted and their education*. Montreal: University of Québec.
13. Goldsmith, S. K. (2011). *An exploration of school counselors' self-efficacy for advocacy of gifted students* (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest, UMI Dissertations Publishing. (3494154)
14. Gökden-Kaya, N. (2019). Determination of Attitudes and Opinions of Classroom Teachers about Education of Gifted Students. *Eğitim ve Bilim*, 44(199).
15. Güçyeter, Ş. (2018). Rehber Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimleri, Sosyal Duygusal Özellikleri ve Rehberlik Gereksinimlerine İlişkin Farkındalıkları. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(ÖZEL SAYI 1), 225-246.
16. Güneş, A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin tutum ve öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 2(1), 12-16.
17. Ignat, A.A. (2011). The school counselor and the gifted children education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 591-595.
18. Kao, G. (2000). Group images and possible selves among adolescents: Linking stereotypes to expectations by race and ethnicity. *Sociological Forum*, 15, 407-430.
19. Levy, J. J., & Plucker, J. A. (2008). A Multicultural Competence Model for Counseling Gifted and Talented Children. *Journal of School Counseling*, 6(4), n4.

20. Mavi, D. (201). *Rehber öğretmenlerin üstün zekâlı öğrencilere yönelik algı ve görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
21. McWilliams-Abendroth, C. (2014). *Secondary advanced academic courses: Instructors' attitudes and differentiated practices for gifted students in heterogeneous AP and IB courses* (Unpublished doctoral dissertation). University of Houston, Houston, Texas.
22. Metin, N., Şenol, F. B., & İnce, E. (2017). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 10(1), 95-116
23. Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği. T.C. Resmi Gazete, 30471, Tebliğler Dergisi, Temmuz 2018/20180707.
24. Peterson, J. S. (2015). School counselors and gifted kids: Respecting both cognitive and affective. *Journal of Counseling & Development*, 93(2), 153-162.
25. Peterson, J. S., & Wachter, C. A. (2010). Understanding and responding to concerns related to giftedness: A study of CACREP-accredited programs. *Journal for the Education of the Gifted*, 33, 311-336.
26. Polyzopoulou, K., Kokaridas, D., Patsiaouras, A. & Garı, A. (2014). Teachers' perceptions toward education of gifted children in greek educational settings. *Journal of Physical Education and Sport ® (JPES)*, 14(2), 211 - 221.
27. Pregler, D. G. (2018). *Estimating WASI IQ scores to assist in identifying elementary school gifted students* (Order No. 10813632). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2100729482). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/2100729482?accountid=11054>
28. Rizza, M. G., & Morrison, W. F. (2003). Uncovering stereotypes and identifying characteristics of gifted students with emotional/behavioral disabilities. *Roeper Review*, 25, 73-77.
29. Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar: Özellikleri tanınmaları eğitimleri*. Ankara: Maya Akademi Yayınevi.
30. Schuler, P. (2000). Gifted kids at risk: Who's listening? A Different Drummer: *The Publication of the Oregon Association for Talented and Gifted*, 16(2), 1, 12-15.
31. Şahin, N., & Düzen, E. (1994). The "gifted child" stereotype among university students and elementary school teachers. In E. A. Haney and K. A. Heller (Eds.), *Competence and responsibility*, Vol. 2 (pp. 367-376). Ashland, OH: Hogrefe & Huber Publishers.
32. Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston, Pearson.
33. Tannenbaum, A. J. (1998). Programs for the Gifted: To Be or Not to Be. *Journal for the Education of the Gifted*, 22(1), 3-36. <https://doi.org/10.1177/016235329802200102> adresinden erişilmiştir.
34. Tortop, H. S. (2014a). Revising of the Validity and Reliability of Turkish Version of the Attitude Scale towards Gifted Education for Teacher. *Journal of Gifted Education Research*, 2(2), 63-71.
35. Tortop, H. S. (2014b). Examining the Effectiveness of the In-Service Training Program for the Education of the Academically Gifted Students in Turkey: A Case Study. *Journal for the Education of the Young Scientist and Giftedness*, 2(2), 67-86.
36. Wood, S., Portman, T. A. A., Cigrand, D. L., & Colangelo, N. (2010). School counselors' perceptions and experience with acceleration as a program option for gifted and talented students. *Gifted Child Quarterly*, 54(3), 168-178.